

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 15 grudnia 2022 r.*

Odwołanie – Służba publiczna – Personel kontraktowy – Emerytura lub renta –
Regulamin pracowniczy urzędników Unii Europejskiej – Nowelizacja z 2014 r. –
Rozporządzenie (UE, Euratom) nr 1023/2013 – Załącznik XIII do tego regulaminu – Artykuł 21
akapit drugi i art. 22 ust. 1 akapit drugi – Środki przejściowe dotyczące stopy przyrostu
świadczeń emerytalnych i wieku przejścia na emeryturę – Warunki zatrudnienia innych
pracowników Unii Europejskiej – Załącznik – Artykuł 1 ust. 1 – Stosowanie tych środków
przejściowych na zasadzie analogii do innych pracowników zatrudnionych na dzień 31 grudnia
2013 r. – Podpisanie nowej umowy o pracę w charakterze członka personelu kontraktowego –
Akt niekorzystny – Skuteczna ochrona sądowa

W sprawie C-366/21 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 9 czerwca 2021 r.,

Maxime Picard, zamieszkały w Hettange-Grande (Francja), którego reprezentował adwokat S. Orlandi,

wnoszący odwołanie.

w której drugą stroną postępowania jest:

Komisja Europejska, którą reprezentowali G. Gattinara i B. Mongin, w charakterze pełnomocników,

strona pozwana w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: A. Prechal, prezes izby, M. L. Arastey Sahún (sprawozdawczyni), F. Biltgen, N. Wahl i J. Passer, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Pikamäe,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

* Język postępowania: francuski.

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 14 lipca 2022 r.,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 W swoim odwołaniu Maxime Picard wnosi o uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 24 marca 2021 r., Picard/Komisja (T-769/16, EU:T:2021:153), sprostowanego postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2021 r., Picard/Komisja (T-769/16, EU:T:2021:200), (zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem”), w którym Sąd oddalił jego skargę o stwierdzenie nieważności, po pierwsze, odpowiedzi z dnia 4 stycznia 2016 r. udzielonej przez osobę zarządzającą działem ds. emerytur i rent Urzędu Administracji i Wypłacania Należności Indywidualnych (zwanego dalej „PMO”) Komisji Europejskiej (zwanej dalej „odповідzią z dnia 4 stycznia 2016 r.”), a po drugie, w stosownym wypadku, decyzji dyrektora Dyrekcji E w Dyrekcji Generalnej (DG) ds. Zasobów Ludzkich Komisji (zwanej dalej „DG ds. Zasobów Ludzkich”) z dnia 25 lipca 2016 r. oddalającej zażalenie złożone przez M. Picarda w dniu 4 kwietnia 2016 r. na odpowiedź z dnia 4 stycznia 2016 r. (zwanej dalej „decyzją o oddaleniu z dnia 25 lipca 2016 r.”).

Ramy prawne

Regulamin pracowniczy

- 2 Regulamin pracowniczy urzędników Unii Europejskiej, zmieniony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 1023/2013 z dnia 22 października 2013 r. zmieniającym [R]egulamin pracowniczy urzędników Unii Europejskiej i [W]arunki zatrudnienia innych pracowników Unii Europejskiej (Dz.U. 2013, L 287, s. 15), (zwany dalej „regulaminem pracowniczym”), zawiera tytuł V, zatytułowany „Wynagrodzenie oraz świadczenia z tytułu zabezpieczenia społecznego urzędników”, którego rozdział 3, zatytułowany „Emerytury i renty inwalidzkie”, obejmuje art. 77–84.
- 3 Artykuł 77 akapity pierwszy, drugi i piąty regulaminu pracowniczego stanowi:
„Urzędnik, który przepracował w służbie co najmniej dziesięć lat, nabywa uprawnienia emerytalne.
[...]
Maksymalna wysokość emerytury wynosi 70% ostatniego wynagrodzenia podstawowego w ostatniej grupie zaszerogowania, do której urzędnik należał przez co najmniej rok. Za każdy rok służby uznany zgodnie z art. 3 załącznika VIII należy się urzędnikowi 1,80% tego ostatniego wynagrodzenia podstawowego.
[...]
Prawo do emerytury nabywa się z ukończeniem 66 roku życia”.
- 4 Zgodnie z art. 83 ust. 1 i 2 regulaminu pracowniczego:
„1. Świadczenia emerytalne i rentowe pokrywane są z budżetu Unii. Państwa członkowskie wspólnie gwarantują wypłacenie takich świadczeń zgodnie ze skalą ustanowioną w odniesieniu do finansowania tych wydatków.

2. Urzędnicy ponoszą jedną trzecią kosztów finansowania tego systemu emerytalno-rentowego. [...] [Składki są potrącane] co miesiąc z wynagrodzenia urzędnika. [...]
- 5 Tytuł VII regulaminu pracowniczego jest zatytułowany „Środki prawne”. Obejmuje on art. 90–91a regulaminu pracowniczego.
- 6 Artykuł 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego stanowi:
„Każda osoba, wobec której zastosowanie znajduje niniejszy regulamin pracowniczy, może złożyć organowi powołującemu zażalenie przeciwko aktowi, z którym wiążą się niekorzystne dla niej skutki [...]”.
- 7 Artykuł 91 ust. 1 regulaminu pracowniczego przewiduje:
„Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy w zakresie rozstrzygnięcia wszelkich sporów pomiędzy Unią a osobami, wobec których stosuje się niniejszy regulamin pracowniczy, w zakresie zgodności z prawem aktu, z którym wiążą się niekorzystne skutki dla danej osoby w rozumieniu art. 90 ust. 2. [...]”.
- 8 Artykuł 21 akapit drugi załącznika XIII do regulaminu pracowniczego, zatytułowany „Środki przejściowe mające zastosowanie do urzędników unijnych”, ma następujące brzmienie:
„Urzędnicy, którzy rozpoczęli służbę w okresie między dniem 1 maja 2004 r. a 31 grudnia 2013 r., są uprawnieni do [1,9]% swojego wynagrodzenia [o którym mowa w art. 77 akapit drugi zdanie drugie regulaminu pracowniczego] za każdy rok służby objętej systemem emerytalnym, wyliczonego zgodnie z art. 3 załącznika VIII”.
- 9 Artykuł 22 ust. 1 akapit drugi tego załącznika XIII stanowi:
„Urzędnicy, którzy w dniu 1 maja 2014 r. mają 35 lat lub więcej i którzy rozpoczęli służbę przed dniem 1 stycznia 2014 r., są uprawnieni do emerytury z chwilą osiągnięcia wieku ustalonego w poniższej tabeli [...]”.
- 10 W odniesieniu do urzędników, którzy ukończyli 35 lat w dniu 1 maja 2014 r., tabela, o której mowa w poprzednim punkcie, ustala wiek emerytalny na 64 lata i 8 miesięcy.

WZIP

- 11 Artykuł 8 akapit pierwszy Warunków zatrudnienia innych pracowników Unii Europejskiej, w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem nr 1023/2013, (zwanym dalej „WZIP”) przewiduje:
„Personel tymczasowy [...] może być zatrudniony na czas określony lub nieokreślony. Umowy na czas określony z takim pracownikiem tymczasowym mogą zostać przedłużone na czas określony tylko jeden raz. Każde następne przedłużenie umowy następuje na czas nieokreślony”.
- 12 Artykuł 39 ust. 1 WZIP stanowi:
„Kończąc służbę, pracownik [tymczasowy] ma prawo do emerytury, przeniesienia ekwiwalentu aktuarialnego lub odprawy zgodnie z rozdziałem 3 tytułu V regulaminu pracowniczego i załącznikiem VIII do regulaminu pracowniczego. [...]”.

13 Zgodnie z brzmieniem art. 86 ust. 2 WZIP:

„W przypadku gdy członek personelu kontraktowego [...] przenosi się na inne stanowisko w ramach grupy funkcyjnej, nie klasyfikuje się go w niższej grupie zaszerogowania ani na niższym stopniu niż ten obowiązujący na jego poprzednim stanowisku.

W przypadku gdy członek personelu kontraktowego przenosi się do wyższej grupy funkcyjnej, klasyfikuje się go w takiej grupie zaszerogowania i na takim stopniu, na którym jego wynagrodzenie jest co najmniej równe temu, które mu przysługiwało na podstawie poprzedniej umowy.

[...]”.

14 Artykuł 109 ust. 1 WZIP stanowi:

„Kończąc służbę członek personelu kontraktowego jest uprawniony do otrzymania emerytury za wysługę lat, przeniesienia aktuarialnie obliczonej równowartości prawa do emerytury lub odprawy zgodnie z rozdziałem 3 [tytułu V regulaminu pracowniczego i] załącznika VIII do regulaminu pracowniczego. [...]”.

15 Artykuł 117 WZIP przewiduje:

„Tytuł VII [r]egulaminu pracowniczego dotyczący środków prawnych stosuje się na zasadzie analogii”.

16 Artykuł 1 ust. 1 zdanie drugie załącznika do WZIP, zatytułowanego „Przepisy przejściowe stosowane wobec personelu określonego w [WZIP]”, przewiduje między innymi, że art. 21, a także art. 22 –z wyjątkiem jego ust. 4, załącznika XIII do regulaminu pracowniczego „stosuje się na zasadzie analogii do innych pracowników zatrudnionych na dzień 31 grudnia 2013 r.”.

Rozporządzenie nr 1023/2013

17 Motyw 29 rozporządzenia nr 1023/2013 przewiduje:

„Należy wprowadzić ustalenia przejściowe, aby umożliwić stopniowe wdrażanie nowych przepisów i środków, przy jednoczesnym poszanowaniu praw nabytych i uzasadnionych oczekiwań pracowników zatrudnionych przed wejściem w życie niniejszych zmian w regulaminie pracowniczym”.

18 Artykuł 3 rozporządzenia nr 1023/2013 przewiduje:

„1. Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

2. Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r., z wyjątkiem art. 1 pkt 44 oraz art. 1 pkt 73 lit. d), które stosuje się od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia”.

Okoliczności powstania sporu

19 Okoliczności powstania sporu zostały opisane w pkt 1–25 zaskarżonego wyroku i można je streścić w przedstawiony poniżej sposób.

- 20 Wnoszący odwołanie jest członkiem personelu kontraktowego Komisji.
- 21 W dniu 10 czerwca 2008 r. wnoszący odwołanie został zatrudniony przez Komisję, na podstawie umowy i ze skutkiem od dnia 1 lipca 2008 r., w charakterze członka personelu kontraktowego w wydziale 5 PMO (zwanej dalej „umową z 2008 r.”). Przy zatrudnieniu wnoszący odwołanie został zaszeregowany do pierwszej grupy funkcyjnej. Umowa z 2008 r. została przedłużona trzykrotnie na czas określony, a decyzją z dnia 3 maja 2011 r. – na czas nieokreślony.
- 22 W dniu 16 maja 2014 r. DG ds. Zasobów Ludzkich zaproponowała wnoszącemu odwołanie zawarcie nowej umowy o pracę w charakterze członka personelu kontraktowego (zwanej dalej „umową z dnia 16 maja 2014 r.”), którą podpisał on tego samego dnia. Umowa ta, zawarta na czas nieokreślony, zaczęła obowiązywać w dniu 1 czerwca 2014 r., a wnoszący odwołanie został zaszeregowany do drugiej grupy funkcyjnej.
- 23 W międzyczasie regulamin pracowniczy i WZIP zostały zmienione rozporządzeniem nr 1023/2013, mającym zastosowanie, w odniesieniu do przepisów mających zastosowanie w niniejszej sprawie, od dnia 1 stycznia 2014 r. (zwanym dalej „nowelizacją z 2014 r.”).
- 24 W następstwie nowelizacji z 2014 r. art. 77 akapit drugi regulaminu pracowniczego, mający zastosowanie do personelu kontraktowego na podstawie art. 109 ust. 1 WZIP, określa nową roczną stopę przyrostu uprawnień emerytalnych na 1,8%, co jest mniej korzystne od wcześniejszej stopy w wysokości 1,9%. Ponadto art. 77 akapit piąty regulaminu pracowniczego ustanawia wiek przejścia na emeryturę na 66 lat w miejsce dotychczasowego pułapu 63 lat.
- 25 W załączniku XIII do regulaminu pracowniczego przewidziano jednak przepisy przejściowe. Tym samym urzędnik, który rozpoczął służbę między dniem 1 maja 2004 r. a dniem 31 grudnia 2013 r., nadal korzysta z rocznej stopy przyrostu uprawnień emerytalnych w wysokości 1,9%. Ponadto urzędnicy, którzy w dniu 1 maja 2014 r. ukończyli 35 lat i którzy rozpoczęli służbę przed dniem 1 stycznia 2014 r., są uprawnieni do emerytury z chwilą osiągnięcia wieku 64 lat i 8 miesięcy. Wreszcie w art. 1 ust. 1 załącznika do WZIP przewidziano, że te przepisy przejściowe stosuje się na zasadzie analogii do innych pracowników zatrudnionych na dzień 31 grudnia 2013 r.
- 26 Wiadomością elektroniczną z dnia 4 stycznia 2016 r. wnoszący odwołanie, powziąwszy wątpliwości co do wpływu nowelizacji z 2014 r. na jego sytuację w następstwie podpisania umowy z dnia 16 maja 2014 r., zwrócił się do osoby zarządzającej działem ds. emerytur i rent PMO o udzielenie wyjaśnień.
- 27 Wiadomością elektroniczną również z dnia 4 stycznia 2016 r. wspomniana osoba zarządzająca potwierdziła wnoszącemu odwołanie, że jego uprawnienia emerytalne uległy zmianie z powodu zmiany umowy i że w związku z tym w jego przypadku zwykły wiek emerytalny i roczna stopa przyrostu uprawnień emerytalnych od dnia 1 czerwca 2014 r. zmieniły się, odpowiednio, na 66 lat i 1,8%.
- 28 W dniu 4 kwietnia 2016 r. wnoszący odwołanie złożył, na podstawie art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego, zażalenie na odpowiedź z dnia 4 stycznia 2016 r.
- 29 Decyzją z dnia 25 lipca 2016 r. dyrektor dyrekcji E DG ds. Zasobów Ludzkich, działający jako organ upoważniony do zawierania umów o pracę, odrzucił to zażalenie, tytułem głównym, jako niedopuszczalne z powodu braku aktu niekorzystnego, a pomocniczo oddalił jako bezzasadne.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

- 30 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 7 listopada 2016 r. wnoszący odwołanie wniósł skargę o stwierdzenie nieważności odpowiedzi z dnia 4 stycznia 2016 r. oraz, w stosownym wypadku, decyzji o oddaleniu z dnia 25 lipca 2016 r.
- 31 Odrębnym pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 6 lutego 2017 r. Komisja podniosła zarzut niedopuszczalności oparty na braku aktu niekorzystnego w rozumieniu art. 91 regulaminu pracowniczego.
- 32 Postanowieniem z dnia 12 października 2017 r. prezes trzeciej izby Sądu zawiesił postępowanie w sprawie T-769/16, Picard/Komisja do czasu uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie T-128/17, Torné/Komisja.
- 33 W następstwie ogłoszenia wyroku z dnia 14 grudnia 2018 r., Torné/Komisja (T-128/17, EU:T:2018:969) i wobec niewniesienia odwołania od tego wyroku postępowanie w sprawie T-769/16, Picard/Komisja zostało podjęte, a jej strony przedstawiły uwagi na temat konsekwencji wspomnianego wyroku dla tej sprawy.
- 34 Postanowieniem z dnia 13 maja 2019 r. Sąd pozostawił do rozstrzygnięcia w wyroku rozpatrzenie zarzutu niedopuszczalności podniesionego przez Komisję i orzekł, że rozstrzygnięcie o kosztach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.
- 35 W zaskarżonym wyroku Sąd postanowił zbadać w pierwszej kolejności zarzut podniesiony przez M. Picarda, bez uprzedniego orzekania w przedmiocie wspomnianego zarzutu niedopuszczalności, ze względu na to, że skarga była w każdym razie bezzasadna.
- 36 W tym względzie Sąd orzekł, że Komisja słusznie przyjęła, iż umowa z dnia 16 maja 2014 r. skutkowała tym, że wnoszący odwołanie nie mógł skorzystać z zastosowania przepisów przejściowych zawartych w art. 21 i 22 załącznika XIII do regulaminu pracowniczego dotyczących rocznej stopy przyrostu uprawnień emerytalnych i wieku przejścia na emeryturę.
- 37 Przede wszystkim w pkt 65–83 zaskarżonego wyroku Sąd dokonał wykładni art. 1 ust. 1 załącznika do WZIP w zakresie, w jakim stanowi on, że te przepisy przejściowe „stosuje się na zasadzie analogii do innych pracowników zatrudnionych na dzień 31 grudnia 2013 r.”.
- 38 Sąd orzekł w szczególności, że z brzmienia tego art. 1 ust. 1 wynika, iż art. 21 i 22 tego załącznika mają zastosowanie do pracowników podlegających WZIP w zakresie, w jakim możliwa jest analogia między nimi a urzędnikami, przy uwzględnieniu szczególnych cech właściwych każdej z tych grup personelu. Po zbadaniu tych cech Sąd zauważył, że o ile urzędnik rozpoczyna służbę w administracji Unii i kontynuuje ją na podstawie aktu powołania, który pozostaje niezmieniony w odniesieniu do całej jego kariery, członek personelu kontraktowego rozpoczyna zatrudnienie i pozostaje w nim na podstawie umowy tak długo, jak długo umowa ta wywołuje skutki.
- 39 To właśnie w świetle tych rozważań Sąd dokonał wykładni wymogu bycia „zatrudnionym na dzień 31 grudnia 2013 r.” w rozumieniu art. 1 ust. 1 załącznika do WZIP.
- 40 W pkt 81 zaskarżonego wyroku Sąd orzekł, że zawarte w tym przepisie pojęcie „na zasadzie analogii” zakłada, iż pracownicy znajdują się w sytuacji analogicznej do sytuacji urzędników. Zdaniem Sądu sytuacja ta może zostać ustalona jedynie w przypadku, gdy pracownik nie podpisał

nowej umowy, która wiąże się z rozpoczęciem nowego stosunku pracy z administracją Unii. W tym względzie, powołując się na pkt 40 wyroku z dnia 16 września 2015 r., EMA/Drakeford (T-231/14 P, EU:T:2015:639), Sąd przypomniał, że orzekł już, iż stosunek pracy może pozostawać niezmieniony, nawet po podpisaniu nowej umowy formalnie odrębnej od pierwotnej umowy, pod warunkiem że ta ostatnia umowa nie wprowadza istotnej zmiany obowiązków pracownika, w szczególności grupy funkcyjnej, która mogłaby podważyć funkcjonalną ciągłość stosunku pracy łączącego go z administracją Unii.

- 41 Na tej podstawie Sąd doszedł do wniosku, że art. 21 i 22 załącznika XIII do regulaminu pracowniczego stosuje się wyłącznie do innych pracowników zatrudnionych na dzień 31 grudnia 2013 r., którzy pozostają zatrudnieni po tym dniu na podstawie umowy, do czasu obliczenia uprawnień emerytalnych z uwzględnieniem ich stanowiska.
- 42 Następnie w pkt 85–93 zaskarżonego wyroku Sąd dokonał analizy sytuacji M. Picarda w świetle tej wykładni art. 1 ust. 1 załącznika do WZIP. W szczególności, po zbadaniu umów zawartych między nim a Komisją, a także charakterystyki stanowisk, na których został zatrudniony, i stwierdziwszy, że zmiana grupy funkcyjnej podważyła ciągłość funkcjonalną stosunku pracy wnoszącego odwołanie z administracją Unii, Sąd orzekł, że umowa z dnia 16 maja 2014 r. spowodowała ustanie wszystkich skutków umowy z 2008 r., na podstawie której wnoszący odwołanie był „zatrudniony]na dzień 31 grudnia 2013 r.” w rozumieniu tego przepisu, a tym samym rozwiązanie tego stosunku pracy. W konsekwencji Sąd stwierdził, że umowa z dnia 16 maja 2014 r. skutkowała nowym zatrudnieniem do celów stosowania wspomnianego przepisu, co uniemożliwiło objęcie M. Picarda przewidzianymi w załączniku XIII do regulaminu pracowniczego przepisami przejściowymi dotyczącymi rocznej stopy przyrostu uprawnień emerytalnych i wieku emerytalnego.
- 43 Wreszcie Sąd zauważył między innymi, że wniosku tego nie może podważyć argument M. Picarda, zgodnie z którym nowa umowa nie stoi na przeszkodzie skorzystaniu z rzeczonych przepisów przejściowych, ponieważ nie pociąga za sobą przerwania przynależności do systemu emerytalno-rentowego Unii i opłacania w nim składek. Zdaniem Sądu stosowanie owych przepisów do pracowników nie może zależeć od podnoszonej nieprzerwanej przynależności do systemu emerytalno-rentowego Unii, lecz zależy od funkcjonalnej ciągłości omawianego stosunku pracy.
- 44 Sąd oddalił zatem skargę.

Żądania stron przed Trybunałem

- 45 Wnoszący odwołanie wnosi do Trybunału o:
- uchylenie zaskarżonego wyroku;
 - stwierdzenie nieważności odpowiedzi z dnia 4 stycznia 2016 r. oraz, w stosownym wypadku, decyzji o oddaleniu z dnia 25 lipca 2016 r., i
 - obciążenie Komisji kosztami postępowania w obydwu instancjach.

46 Komisja wnosi do Trybunału o:

- oddalenie odwołania i
- obciążenie wnoszącego odwołanie kosztami postępowania.

W przedmiocie odwołania

W przedmiocie dopuszczalności

Argumentacja stron

- 47 Komisja kwestionuje dopuszczalność odwołania ze względu na to, że wnoszący odwołanie nie wskazał precyzyjnie punktów zaskarżonego wyroku, które podważa, naruszając wymóg ustanowiony w art. 169 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem.
- 48 Zdaniem tej instytucji wnoszący odwołanie nie kwestionuje jako błędnych pod względem prawnym kluczowych punktów zaskarżonego wyroku, w których Sąd dokonał wykładni art. 1 ust. 1 załącznika do WZIP.
- 49 Ponadto wspomniana instytucja powołuje się na orzecznictwo Trybunału, zgodnie z którym należy odrzucić jako oczywiście niedopuszczalne odwołanie pozbawione spójnej struktury, ograniczające się do ogólnych stwierdzeń i niezawierające dokładnych wskazówek dotyczących punktów zaskarżonej decyzji, które mogłyby być dotknięte naruszeniem prawa (wyrok z dnia 4 października 2018 r., Staelen/Rzecznik Praw Obywatelskich, C-45/18 P, niepublikowany, EU:C:2018:814, pkt 15).
- 50 Zdaniem Komisji jedynym odniesieniem w odwołaniu do jednego z elementów zaskarżonego wyroku jest odniesienie do pkt 90 tego wyroku, co nie może spełniać wymogów jasności ustanowionych w art. 169 § 2 regulaminu postępowania.
- 51 Wnoszący odwołanie nie zgadza się z tą argumentacją.

Ocena Trybunału

- 52 Z art. 256 ust. 1 akapit drugi TFUE, art. 58 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz z art. 168 § 1 lit. d) i art. 169 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem wynika, że odwołanie powinno precyzyjnie wskazywać zakwestionowane punkty wyroku, o którego uchylenie się wnosi, oraz argumenty prawne, które szczegółowo uzasadniają to żądanie, pod rygorem niedopuszczalności odwołania lub danego zarzutu (wyrok z dnia 23 listopada 2021 r., Rada/Hamas, C-833/19 P, EU:C:2021:950, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 53 Nie spełnia w szczególności tych wymogów i winien zostać uznany za niedopuszczalny zarzut odwołania oparty na argumentacji, która nie jest jasna i precyzyjna w stopniu wystarczającym, by pozwolić Trybunałowi na dokonanie należącej do niego kontroli zgodności z prawem, ponieważ podstawowe dane, na których oparty jest ten zarzut, nie wynikają w sposób wystarczająco spójny

i zrozumiały z samego brzmienia tego odwołania, które zostało sformułowane w rozpatrywanym zakresie w sposób niejasny i niejednoznaczny. Trybunał rozstrzygnął również, że należy oddalić jako oczywiście niedopuszczalne pozbawione spójnej struktury odwołanie ograniczające się do ogólnych stwierdzeń i niewskazujące dokładnie tych punktów zaskarżonego orzeczenia, w których miano się dopuścić naruszenia prawa (wyrok z dnia 10 lipca 2014 r., Telefónica i Telefónica de España/Komisja, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 54 W niniejszej sprawie z pkt 24 i nast. odwołania wynika, że wnoszący odwołanie zarzuca Sądowi naruszenie prawa w wykładni art. 1 ust. 1 załącznika do WZIP w zakresie, w jakim orzekł on, w pkt 81 zaskarżonego wyroku, że przepisy przejściowe przewidziane w art. 21 i 22 załącznika XIII do regulaminu pracowniczego mogą nadal mieć zastosowanie do innych pracowników jedynie w sytuacji, gdy nie zawierają oni nowej umowy lub gdy – choć formalnie zawierają nową umowę – w dalszym ciągu wykonują zasadniczo te same obowiązki. Wnoszący odwołanie przedstawia również powody, dla których uważa, że wykładnia ta narusza prawo.
- 55 Wbrew twierdzeniom Komisji odwołanie wskazuje w sposób precyzyjny kwestionowany punkt zaskarżonego wyroku i przedstawia w wystarczający sposób powody, dla których punkt ten ma być dotknięty błędem co do prawa, tak że odwołanie to pozwala Trybunałowi na dokonanie należącej do jego właściwości kontroli zgodności z prawem.
- 56 W tych okolicznościach odwołanie w niniejszej sprawie należy uznać za dopuszczalne.

W przedmiocie jedynego zarzutu

Argumentacja stron

- 57 Na poparcie odwołania wnoszący odwołanie podnosi jeden zarzut, dotyczący naruszenia prawa przez Sąd w zakresie, w jakim orzekł w pkt 81 zaskarżonego wyroku, że przepisy przejściowe przewidziane w art. 1 ust. 1 załącznika do WZIP mogą nadal mieć zastosowanie do innych pracowników jedynie w sytuacji, gdy nie zawierają oni nowej umowy lub gdy – choć formalnie zawierają nową umowę – w dalszym ciągu wykonują zasadniczo te same obowiązki.
- 58 Zdaniem wnoszącego odwołanie, zważywszy, że chodzi tu o dziedzinę systemu emerytalno-rentowego, i mając na uwadze cel realizowany przez prawodawcę Unii, to nie ciągłość funkcjonalna lecz utrzymanie przynależności do tego systemu i ciągłość uiszczania na jego rzecz składek pozwalają na określenie zakresu stosowania przepisów przejściowych przewidzianych w art. 1 ust. 1 załącznika do WZIP. Tym samym w przypadku zawierania kolejnych umów o pracę w charakterze członka personelu kontraktowego, bez przerw w okresach zatrudnienia, pracownik zachowuje przynależność do tego systemu i nadal gromadzi uprawnienia emerytalne.
- 59 Komisja kwestionuje ten jedyny zarzut. Podnosi ona przede wszystkim, w odniesieniu do pkt 81 i 82 zaskarżonego wyroku, że wnoszący odwołanie ogranicza się do zakwestionowania dokonanego przez Sąd odesłania do jego orzecznictwa dotyczącego ciągłości funkcjonalnej stosunku pracy pomimo podpisania nowej umowy, które to odniesienie dotyczy jedynie określonego w ostatnim zdaniu tego pkt 81 wyjątku od zasady, zgodnie z którą analogia z sytuacją urzędników w rozumieniu art. 1 ust. 1 załącznika do WZIP pozostaje aktualna jedynie w przypadku, gdy pracownik pozostaje zatrudniony na podstawie umowy o pracę i nie podpisuje

nowej umowy. Tymczasem wyjątek ten umożliwiłby wnoszącemu odwołanie skorzystanie z zastosowania art. 21 i 22 załącznika XIII do regulaminu pracowniczego, w przypadku gdyby możliwe było wykazanie ciągłości funkcjonalnej pomiędzy jego poszczególnymi umowami, lecz właśnie tego wyjątku nie zastosowano wobec niego.

- 60 Następnie, w przekonaniu Komisji, Sąd dokonał wykładni art. 1 ust. 1 załącznika do WZIP zgodnie z brzmieniem tego przepisu, który odnosi się do poszukiwania „analogii” między urzędnikami i innymi pracownikami. W tym kontekście, biorąc pod uwagę odmiennosc charakteru stosunku zatrudnienia łączącego innego pracownika z sytuacją urzędnika, w celu ustalenia, czy inny pracownik nadal jest zatrudniony, konieczne byłoby uwzględnienie jego umowy, a nie utrzymania przynależności do systemu emerytalno-rentowego.
- 61 Ponadto wyrok z dnia 14 grudnia 2018 r., Torné/Komisja (T-128/17, EU:T:2018:969), nie ma znaczenia zdaniem Komisji dla niniejszej sprawy, ponieważ art. 1 ust. 1 załącznika do WZIP nie został zakwestionowany w tym wyroku, gdyż wyrok ten dotyczy przesłanek stosowania art. 21 i 22 załącznika XIII do regulaminu pracowniczego do urzędnika. Podobnie bezzasadne są według Komisji rozważania, zgodnie z którymi Sąd wskazał we wspomnianym wyroku, że jedynie zerwanie przynależności do unijnego systemu emerytalno-rentowego mogłoby uzasadnić niemożność zastosowania przepisów przejściowych, o których mowa w tych art. 21 i 22. Sąd miał bowiem stwierdzić, że skarżąca w sprawie, w której został wydany ów wyrok, pozostawała w służbie jedynie na podstawie powołania jej na urzędnika, a jej przynależność do unijnego systemu emerytalno-rentowego była jedynie konsekwencją tego stwierdzenia.
- 62 Ponadto zdaniem Komisji w zaskarżonym wyroku Sąd nie zrównał zawarcia nowej umowy z ostatecznym zakończeniem służby urzędnika. Przypomniał jedynie, że w odróżnieniu od sytuacji urzędnika fakt, iż członek personelu kontraktowego jest zatrudniony w określonej dacie, nie może zostać ustalony poprzez zwykłe stwierdzenie istnienia aktu powołania.
- 63 W niniejszej sprawie Sąd wedle Komisji wykluczył, w następstwie bardzo szczegółowej weryfikacji stanu faktycznego wszystkich okoliczności związanych z kolejnością tych umów, w pkt 86–90 zaskarżonego wyroku, jakąkolwiek ciągłość pomiędzy umową z 2008 r. a umową z dnia 16 maja 2014 r. Tymczasem, ponieważ wnoszący odwołanie nie kwestionował tychże punktów zaskarżonego wyroku, nie ma podstaw, by twierdzić, że została zachowana ciągłość tych dwóch umów.
- 64 Wreszcie Komisja podnosi, że art. 86 WZIP jest pozbawiony znaczenia dla wykładni art. 1 ust. 1 załącznika do WZIP.

Ocena Trybunału

- 65 Należy przypomnieć, po pierwsze, że załącznik XIII do regulaminu pracowniczego ustanawia przepisy przejściowe mające zastosowanie do urzędników, w szczególności w odniesieniu do systemu emerytalno-rentowego Unii.
- 66 Po drugie, art. 1 ust. 1 zdanie drugie załącznika do WZIP przewiduje w szczególności, że art. 21, a także art. 22 – z wyjątkiem jego ust. 4, załącznika XIII do regulaminu pracowniczego, które zawierają przepisy przejściowe dotyczące rocznej stopy przyrostu uprawnień emerytalnych i mającego zastosowanie do urzędników wieku przejścia na emeryturę, „stosuje się na zasadzie analogii do innych pracowników zatrudnionych na dzień 31 grudnia 2013 r.”.

- 67 W pkt 81 zaskarżonego wyroku Sąd orzekł, że zawarte w tym przepisie pojęcie „na zasadzie analogii” zakłada, iż pracownicy znajdują się w sytuacji analogicznej do sytuacji urzędników, co według Sądu jest wykluczone, w sytuacji gdy pracownik zawarł nową umowę, co wiąże się z nawiązaniem nowego stosunku pracy z administracją Unii, chyba że ta nowa umowa nie powoduje istotnej zmiany obowiązków pracownika, w szczególności grupy funkcyjnej, mogącej podważyć funkcjonalną ciągłość jego stosunku pracy z tą administracją. Wychodząc z tego założenia, Sąd zbadał sytuację wnoszącego odwołanie i oddalił jego skargę.
- 68 W celu ustalenia, czy Sąd naruszył prawo, dokonując wykładni art. 1 ust. 1 zdanie drugie załącznika do WZIP, należy zatem w szczególności przeanalizować zawarte w tym przepisie pojęcie „na zasadzie analogii”.
- 69 W tym względzie należy podkreślić, że z samego brzmienia art. 1 ust. 1 zdanie drugie załącznika do WZIP, a w szczególności z zawartego w nim pojęcia „na zasadzie analogii” wynika, że przepis ten ma na celu zagwarantowanie innym pracownikom, którzy byli zatrudnieni w dniu 31 grudnia 2013 r., możliwości skorzystania z niektórych środków przejściowych przewidzianych w załączniku XIII do regulaminu pracowniczego, i to pomimo różnic istniejących między urzędnikami i tymi innymi pracownikami. Niemniej jednak to pojęcie „na zasadzie analogii” nie pozwala samo w sobie precyzyjnie wyodrębnić spośród innych pracowników zatrudnionych na dzień 31 grudnia 2013 r. tych, którzy powinni móc skorzystać z danych środków przejściowych, w szczególności w przypadku późniejszej zmiany ich stosunku pracy z administracją Unii.
- 70 Tymczasem zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględniać nie tylko jego brzmienie, lecz także jego kontekst oraz cele regulacji, której część ten przepis stanowi (wyrok z dnia 1 sierpnia 2022 r., Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, pkt 121 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 71 Co się tyczy, po pierwsze, celów realizowanych przez prawodawcę Unii w ramach nowelizacji z 2014 r., z motywu 29 rozporządzenia nr 1023/2013 zmieniającego regulamin pracowniczy i WZIP w celu wdrożenia tej reformy wynika, że „[n]ależy wprowadzić ustalenia przejściowe, aby umożliwić stopniowe wdrażanie nowych przepisów i środków, przy jednoczesnym poszanowaniu praw nabytych i uzasadnionych oczekiwań pracowników zatrudnionych przed wejściem w życie niniejszych zmian w regulaminie pracowniczym”.
- 72 Jak słusznie zauważył Sąd w pkt 67 zaskarżonego wyroku, wśród tych przepisów przejściowych znajdują się nie tylko art. 21 i 22 załącznika XIII do regulaminu pracowniczego, lecz również art. 1 ust. 1 załącznika do WZIP.
- 73 W związku z tym w świetle motywu 29 rozporządzenia nr 1023/2013 należy stwierdzić, że wspomniane przepisy przejściowe zostały ustanowione bez uszczerbku dla „uzasadnionych oczekiwań” „pracowników zatrudnionych” na dzień 31 grudnia 2013 r. Chodzi tu o szerokie sformułowanie, wykraczające poza prawa nabyte sensu stricto i mające zastosowanie do całego personelu Unii, a nie wyłącznie do jej urzędników.
- 74 Należy zatem, jak zauważył co do istoty rzecznik generalny w pkt 54 opinii, interpretować art. 1 ust. 1 załącznika do WZIP w świetle celów związanych z poszanowaniem praw nabytych i uzasadnionych oczekiwań innych pracowników Unii zatrudnionych na podstawie umowy na dzień 31 grudnia 2013 r.

- 75 Co się tyczy, po drugie, kontekstu tego przepisu, należy zauważyć w pierwszej kolejności, że z art. 83 ust. 2 regulaminu pracowniczego wynika, iż urzędnicy ponoszą jedną trzecią kosztów finansowania tego systemu emerytalno-rentowego, przy czym wysokość składki jest ustalana na określony procent wynagrodzenia podstawowego (wyrok z dnia 10 maja 2017 r., de Lobkowicz, C-690/15, EU:C:2017:355, pkt 43). Wszyscy urzędnicy otrzymujący od Unii wynagrodzenie lub inne świadczenie, którzy nie przeszli jeszcze na emeryturę, zobowiązani są do wpłacania składek do systemu emerytalno-rentowego ustanowionego przez regulamin pracowniczy (zob. podobnie wyrok z dnia 9 czerwca 1992 r., Lestelle/Komisja, C-30/91 P, EU:C:1992:252, pkt 23). Dzięki tym składkom urzędnik nabywa prawo do emerytury niezależnie od zadań, jakie wykonuje w ramach administracji Unii.
- 76 Ponadto należy zauważyć, że urzędnik, który rozpoczął służbę przed dniem 1 stycznia 2014 r., korzysta pod pewnymi warunkami z przepisów przejściowych przewidzianych w art. 21 akapit drugi i w art. 22 ust. 1 akapit drugi załącznika XIII do regulaminu pracowniczego, które pozwalają mu utrzymać roczną stopę przyrostu świadczeń emerytalnych i wiek przejścia na emeryturę określone w regulaminie pracowniczym przed jego zmianą na podstawie rozporządzenia nr 1023/2013. Tymczasem urzędnik, który rozpoczął służbę przed tą datą i którego obowiązki zostały istotnie zmienione po tej dacie, nie traci z tego tylko powodu możliwości skorzystania z owych przepisów przejściowych, w szczególności z tytułu składek, które ciągle wpłaca do tego systemu emerytalno-rentowego w okresie pełnienia służby.
- 77 W drugiej kolejności należy podkreślić, że regulamin pracowniczy i WZIP ustanawiają wspólny system emerytalno-rentowy dla urzędników i innych pracowników.
- 78 Zważywszy bowiem na odesłanie do warunków przewidzianych w rozdziale 3 tytułu V regulaminu pracowniczego, dokonane w art. 39 ust. 1, a także w art. 109 ust. 1 WZIP, członkowie personelu tymczasowego i kontraktowego przyczyniają się również, na warunkach określonych w art. 83 ust. 2 regulaminu pracowniczego, do finansowania tego systemu emerytalno-rentowego.
- 79 Co za tym idzie, do celów stosowania przepisów przejściowych dotyczących wspomnianego systemu emerytalno-rentowego, przewidzianych w art. 21 i 22 załącznika XIII do regulaminu pracowniczego, członek personelu kontraktowego, taki jak wnoszący odwołanie, znajduje się w sytuacji analogicznej do sytuacji urzędnika, o której mowa w pkt 76 niniejszego wyroku, gdy następuje zmiana jego stosunku pracy z administracją Unii po dniu 31 grudnia 2013 r., niepowodująca przerwania wpłacania składek do systemu emerytalno-rentowego Unii.
- 80 Wynika z tego, że zgodnie z wykładnią kontekstualną art. 1 ust. 1 zdanie drugie załącznika do WZIP, jak również z celami przewidzianych w nim przepisów przejściowych, przypomnianymi w pkt 74 niniejszego wyroku i dotyczącymi poszanowania praw nabytych i uzasadnionych oczekiwań innych pracowników Unii zatrudnionych na podstawie umowy na dzień 31 grudnia 2013 r., pracownik inny niż urzędnik, zatrudniony najpóźniej w tym dniu, którego obowiązki zostały istotnie zmienione na mocy nowej umowy zawartej po tej dacie, powinien, na zasadzie analogii do tego, co znajduje zastosowanie do urzędników znajdujących się w sytuacji opisanej w pkt 76 niniejszego wyroku, korzystać z tych przepisów przejściowych, ponieważ nie przestał przyczyniać się do finansowania tego systemu emerytalno-rentowego.
- 81 Z całości powyższych rozważań wynika, że Sąd naruszył prawo, orzekając w pkt 81 zaskarżonego wyroku w odniesieniu do pracownika innego niż urzędnik, zatrudnionego na dzień 31 grudnia 2013 r., który zawarł nową umowę z administracją Unii po tej dacie, że pojęcie „na zasadzie

analogii” zawarte w art. 1 ust. 1 załącznika do WZIP wymaga, by ta nowa umowa nie wprowadzała istotnej zmiany obowiązków tego pracownika mogącej podważyć funkcjonalną ciągłość jego stosunku pracy z tą administracją.

- 82 W tych okolicznościach należy uwzględnić odwołanie, a w konsekwencji uchylić zaskarżony wyrok.

W przedmiocie skargi przed Sądem

- 83 Zgodnie z art. 61 akapit pierwszy zdanie drugie statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w przypadku uchylenia orzeczenia Sądu Trybunał może wydać ostateczne orzeczenie w sprawie, jeśli stan postępowania na to pozwala.
- 84 W tym względzie należy przypomnieć, że Komisja podniosła przed Sądem zarzut niedopuszczalności oparty na braku aktu niekorzystnego w rozumieniu art. 91 regulaminu pracowniczego. Jak wskazano w pkt 34 i 35 niniejszego wyroku, Sąd pozostawił ten zarzut do rozstrzygnięcia w wyroku i postanowił zbadać co do istoty jedyny podniesiony przez M. Picarda zarzut bez uprzedniego orzekania w przedmiocie tego zarzutu niedopuszczalności ze względu na to, że skarga była w każdym razie bezzasadna.
- 85 W tych okolicznościach, aby wydać ostateczne rozstrzygnięcie w sprawie, należy – przed przystąpieniem do badania zasadności skargi – rozstrzygnąć w przedmiocie zarzutu niedopuszczalności podniesionego przez Komisję.
- 86 W niniejszej sprawie, w szczególności w świetle okoliczności, że zarówno zarzut niedopuszczalności podniesiony przez Komisję, jak i jedyny zarzut podniesiony przez wnoszącego odwołanie na poparcie jego skargi były przedmiotem postępowania spornego przed Sądem oraz że ich badanie nie wymaga przyjęcia żadnego dodatkowego środka organizacji postępowania lub przeprowadzenia dochodzenia w sprawie, Trybunał uznał, że stan postępowania pozwala na wydanie orzeczenia i że należy wydać orzeczenie ostateczne w tej sprawie.

W przedmiocie dopuszczalności

Argumentacja stron

- 87 Na poparcie zarzutu niedopuszczalności Komisja podnosi, że akt zaskarżony przed Sądem, a mianowicie odpowiedź z dnia 4 stycznia 2016 r., jest wiadomością elektroniczną wysłaną przez jednego ze współpracowników wnoszącego odwołanie z PMO, zawierającą następującą uwagę: „[n]iniejsza wiadomość zostaje wysłana tytułem informacji i nie stanowi decyzji organu powołującego/organu upoważnionego do zawierania umów o pracę mogącej być przedmiotem zażalenia na podstawie art. 90 regulaminu pracowniczego”. Komisja uważa, że rzeczona wiadomość elektroniczna nie spełnia przewidzianych w orzecznictwie przesłanek dotyczących aktów niekorzystnych.

- 88 W pierwszej kolejności Komisja twierdzi, że w niniejszym przypadku nie podjęła żadnej decyzji, lecz jedynie udzieliła informacji. W szczególności przytoczona uwaga wskazuje na wyraźną wolę Komisji przedstawienia zwykłej informacji i dania do zrozumienia, że nie podjęła ona środków ostrożności niezbędnych do przyjęcia aktu niekorzystnego.
- 89 W drugiej kolejności, nawet gdyby wnoszący odwołanie złożył do PMO wniosek mający na celu zapoznanie się z przyszłymi uprawnieniami emerytalnymi, odpowiedź na ten wniosek nie stanowiłaby aktu niekorzystnego. W dziedzinie uprawnień emerytalnych środek wywołujący skutki prawne może bowiem zostać przyjęty dopiero w momencie przejścia na emeryturę, co znajduje potwierdzenie w wyroku Sądu z dnia 3 kwietnia 1990 r., Pfloeschner/Komisja (T-135/89, EU:T:1990:26).
- 90 W trzeciej kolejności, ponieważ wiek przejścia na emeryturę i roczna stopa przyrostu świadczeń emerytalnych są ustalone w regulaminie pracowniczym, a nie w decyzji administracyjnej, odpowiedź z dnia 4 stycznia 2016 r. nie może oznaczać nic innego, jak tylko zwykłą informację.
- 91 W czwartej kolejności i na koniec przepisy regulaminu pracowniczego dotyczące stopy przyrostu świadczeń emerytalnych i wieku przejścia na emeryturę mogą zostać zmienione przez prawodawcę Unii do chwili rzeczywistego obliczenia uprawnień emerytalnych. W związku z tym zarzut dotyczący ich naruszenia jest z definicji przedwczesny i z tego względu niedopuszczalny.
- 92 Zdaniem wnoszącego odwołanie jego skarga została wniesiona na akt, z którym wiążą się dla niego niekorzystne skutki, w związku z czym jest ona dopuszczalna.

Ocena Trybunału

- 93 W skardze do Sądu wnoszący odwołanie wniósł o stwierdzenie nieważności, po pierwsze, odpowiedzi z dnia 4 stycznia 2016 r., a po drugie, w stosownym wypadku, decyzji o oddaleniu z dnia 25 lipca 2016 r. Należy zatem najpierw zbadać, czy ta odpowiedź z dnia 4 stycznia 2016 r. stanowi akt niekorzystny w rozumieniu art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego.
- 94 Zgodnie z tym przepisem każda osoba, wobec której stosuje się regulamin pracowniczy, może złożyć do organu powołującego zażalenie na akt dla niej niekorzystny. Artykuł 91 ust. 1 regulaminu pracowniczego uściśla, że Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy w zakresie rozstrzygania wszelkich sporów pomiędzy Unią a osobami, wobec których stosuje się regulamin pracowniczy, w zakresie zgodności z prawem aktu, z którym wiążą się niekorzystne skutki dla danej osoby w rozumieniu art. 90 ust. 2. Przepisy te stosuje się analogicznie do środków prawnych innych pracowników zastosowanych na podstawie art. 117 WZIP.
- 95 Zgodnie z orzecznictwem Trybunału aktami niekorzystnymi w rozumieniu art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego mogą być jedynie akty wywołujące wiążące skutki prawne mogące naruszyć bezpośrednio i natychmiastowo interesy skarżącego poprzez znaczącą zmianę jego sytuacji prawnej (wyrok z dnia 18 czerwca 2020 r., Komisja/RQ, C-831/18 P, EU:C:2020:481, pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 96 Aby określić, czy dany akt wywołuje takie skutki, należy skupić się na istocie tego aktu i oceniać te skutki na podstawie obiektywnych kryteriów, takich jak treść owego aktu, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, kontekstu jego wydania oraz uprawnień instytucji, która go wydała (zob.

analogicznie wyroki: z dnia 6 października 2021 r., Poggiolini/Parlament, C-408/20 P, EU:C:2021:806, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 12 lipca 2022 r., Nord Stream 2/Parlament i Rada, C-348/20 P, EU:C:2022:548, pkt 63 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 97 A zatem zdolności aktu do wywarcia bezpośrednio wpływu na sytuację prawną danej osoby fizycznej lub prawnej nie można oceniać jedynie w świetle okoliczności, że akt ten ma postać wiadomości elektronicznej, jako że takie podejście byłoby równoznaczne z przyznaniem pierwszeństwa formie zaskarżonego aktu przed jego istotą (zob. podobnie wyrok z dnia 12 lipca 2022 r., Nord Stream 2/Parlament i Rada, C-348/20 P, EU:C:2022:548, pkt 64, 67 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 98 Zgodnie z orzecznictwem przypomnianym w pkt 96 niniejszego wyroku należy zatem zbadać treść odpowiedzi z dnia 4 stycznia 2016 r., uwzględniając kontekst jej wydania oraz uprawnienia instytucji, która ją wydała.
- 99 W tym względzie należy przypomnieć, że jak wynika z akt sprawy przedłożonych Trybunałowi, wnoszący odwołanie w wiadomości elektronicznej z dnia 4 stycznia 2016 r. zwrócił się do osoby zarządzającej działem ds. emerytur i rent PMO o wyjaśnienia dotyczące wpływu nowelizacji z 2014 r. na jego sytuację w następstwie podpisania przez niego umowy z dnia 16 maja 2014 r. W odpowiedzi z dnia 4 stycznia 2016 r. wspomniana osoba zarządzająca potwierdziła wnoszącemu odwołanie, że jego uprawnienia emerytalne uległy zmianie z powodu zmiany umowy i że w związku z tym w jego przypadku zwykły wiek przejścia na emeryturę i roczna stopa przyrostu uprawnień emerytalnych od dnia 1 czerwca 2014 r. zmieniły się, odpowiednio, na 66 lat i 1,8%.
- 100 Z akt tych wynika także, że owa osoba zarządzająca zakończyła wiadomość elektroniczną następującym zdaniem: „[m]am nadzieję, że informacje te będą dla Pana użyteczne”. Ponadto w stopce podpisu tej osoby znajdowała się uwaga w następującym brzmieniu: „[n]iniejsza wiadomość zostaje wysłana tytułem informacji i nie stanowi decyzji organu powołującego/organu upoważnionego do zawierania umów o pracę mogącej być przedmiotem zażalenia na podstawie art. 90 regulaminu pracowniczego”.
- 101 Choć prawdą jest, że odpowiedź z dnia 4 stycznia 2016 r. zawiera wskazówki świadczące o woli PMO przyznania jej charakteru czysto informacyjnego, to jednak zawiera również konkretne zapewnienia, jako że osoba zarządzająca działem ds. emerytur i rent PMO poinformowała w niej wnoszącego odwołanie, że „rzeczywiście potwierdza, że [jego] uprawnienia emerytalne uległy zmianie z powodu zmiany umowy”.
- 102 Chociaż, jak zauważa Komisja, wiek przejścia na emeryturę i roczna stopa przyrostu uprawnień emerytalnych są ustalone w regulaminie pracowniczym, a nie przez administrację, to jednak należy stwierdzić, że w odpowiedzi z dnia 4 stycznia 2016 r. owa osoba zarządzająca nie ograniczyła się do poinformowania wnoszącego odwołanie o treści przepisów regulaminu pracowniczego wynikających z nowelizacji z 2014 r., lecz wskazała, że przepisy te mają obecnie do niego zastosowanie, oraz – w sposób dorozumiany, lecz jednoznaczny – że nie może on skorzystać z przepisów przejściowych przewidzianych w art. 1 ust. 1 załącznika do WZIP. W związku z tym odpowiedzi tej nie należy rozumieć jako dostarczającej wnoszącemu odwołanie zwykłej informacji dotyczącej treści regulaminu pracowniczego i WZIP, lecz jako wskazanie mu przepisów tych aktów, które administracja uważała za mające zastosowanie do jego sytuacji.

- 103 Tymczasem, jak wskazał co do istoty rzecznik generalny w pkt 85 opinii, tego rodzaju elementy mogą wykluczać możliwość uznania odpowiedzi z dnia 4 stycznia 2016 r., ze względu na jej treść, za mającą charakter czysto informacyjny.
- 104 Ta odpowiedź, udzielona przez zarządzającego działem ds. emerytur i rent PMO, czyli jednostką odpowiedzialną za zarządzanie emeryturami i rentami personelu Komisji i ich obliczanie, mogła bowiem bezpośrednio i natychmiastowo wpłynąć na interesy wnoszącego odwołanie, zmieniając w istotny sposób jego sytuację prawną, w szczególności w odniesieniu do określenia wieku, w którym, zgodnie z przepisami obowiązującymi w danej chwili, będzie on mógł ubiegać się o przejście na emeryturę.
- 105 Wniosek ten znajduje potwierdzenie w zakresie uprawnień autora wspomnianej odpowiedzi. Bezsporne jest bowiem, że została ona udzielona przed jednostką odpowiedzialną za zarządzanie emeryturami i rentami personelu Komisji i ich obliczanie, przy czym nie zostało zakwestionowane, że Komisja była uprawniona do wydania względem zainteresowanego decyzji w tej dziedzinie wywołujących wiążące skutki prawne w rozumieniu orzecznictwa przypominanego w pkt 95 niniejszego wyroku.
- 106 Komisja twierdzi jednak, że w dziedzinie uprawnień emerytalnych środków wywołujący skutki prawne może zostać przyjęty dopiero w momencie przejścia na emeryturę, co znajduje potwierdzenie w wyroku Sądu z dnia 3 kwietnia 1990 r., Pfloeschner/Komisja (T-135/89, EU:T:1990:26).
- 107 W tym względzie należy stwierdzić, że o ile prawdą jest, że przed przejściem na emeryturę, które jest wydarzeniem przyszłym niepewnym, uprawnienia emerytalne są prawami wirtualnymi, codziennie ewoluującymi, o tyle akt administracyjny, z którego wynika, że pracownik nie może korzystać z bardziej korzystnych przepisów dotyczących rocznej stopy przyrostu tych uprawnień i jego normalnego wieku przejścia na emeryturę, wpływa natychmiastowo i bezpośrednio na sytuację prawną zainteresowanego, nawet jeśli akt ten ma być wykonywany w terminie późniejszym. Gdyby było inaczej, wnoszący odwołanie mógłby poznać swoje uprawnienia dopiero w momencie przejścia na emeryturę i do tego momentu znajdowałby się w stanie niepewności nie tylko w odniesieniu do jego sytuacji finansowej, lecz również wieku, w którym może wystąpić o przejście na emeryturę, co uniemożliwiłoby mu niezwłoczne podjęcie istotnych dla życia osobistego kroków w celu zapewnienia sobie przyszłości w pożądanym przez siebie kierunku. Wynika z tego, że wnoszący odwołanie ma uzasadniony, istniejący i aktualny, wystarczająco istotny interes prawny w ustaleniu przez sąd, od chwili obecnej, niepewnego elementu, takiego jak wiek przejścia na emeryturę i roczna stopa przyrostu świadczeń emerytalnych (zob. podobnie wyrok z dnia 1 lutego 1979 r., Deshormes/Komisja, 17/78, EU:C:1979:24, pkt 10–12).
- 108 Ponadto należy przypomnieć, że środki pośrednie, których celem jest przygotowanie decyzji końcowej, nie stanowią, co do zasady, aktów, które mogą być przedmiotem skargi o stwierdzenie nieważności (zob. analogicznie wyrok z dnia 3 czerwca 2021 r., Węgry/Parlament, C-650/18, EU:C:2021:426, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 109 Niemniej jednak stwierdzenie, że akt instytucji stanowi środek pośredni, który nie wyraża ostatecznego stanowiska tej instytucji, nie może wystarczyć do wykazania w każdej sytuacji, że dany akt nie stanowi aktu, który może być przedmiotem skargi o stwierdzenie nieważności (zob. podobnie wyrok z dnia 6 października 2021 r., Poggiolini/Parlament, C-408/20 P, EU:C:2021:806, pkt 38).

- 110 Jak wynika bowiem z orzecznictwa Trybunału, akt pośredni, który wywołuje samodzielne skutki prawne, może być przedmiotem skargi o stwierdzenie nieważności w zakresie, w jakim wadliwość, jaką jest on dotknięty, nie może zostać usunięta w ramach skargi na decyzję końcową, względem której stanowi on etap przygotowawczy (zob. analogicznie wyrok z dnia 3 czerwca 2021 r., Węgry/Parlament, C-650/18, EU:C:2021:426, pkt 46 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 111 Tym samym, jeżeli zakwestionowanie zgodności z prawem aktu pośredniego w ramach takiej skargi nie jest w stanie zapewnić skarżącemu skutecznej ochrony sądowej przed skutkami tego aktu pośredniego, powinna istnieć możliwość wniesienia skargi o stwierdzenie nieważności takiego aktu (zob. analogicznie wyrok z dnia 6 października 2021 r., Poggiolini/Parlament, C-408/20 P, EU:C:2021:806, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 112 Tymczasem, jak stwierdził co do istoty rzecznik generalny w pkt 89 opinii, gdyby wnoszący odwołanie był zmuszony czekać na dzień, w którym osiągnie wiek przejścia na emeryturę przyjęty przez właściwy organ, aby móc zakwestionować ostateczną decyzję, która zostałaby wydana w tym dniu i która ostatecznie określałaby jego uprawnienia emerytalne, zostałyby pozbawiony wszelkiej skutecznej ochrony sądowej umożliwiającej mu dochodzenie swoich praw.
- 113 Prawdą jest, jak podnosi Komisja, że taki element jak wiek przejścia pracownika na emeryturę może w każdej chwili zostać zmieniony przez prawodawcę Unii aż do chwili rzeczywistego obliczenia uprawnień emerytalnych tego pracownika. Niemniej jednak wnoszący odwołanie nie powinien być pozbawiony możliwości dokładnego poznania, jaki byłby zgodnie z prawem jego normalny wiek przejścia na emeryturę, bez uszczerbku dla ewentualnej zmiany ram prawnych, gdyż pozbawiłoby go to skutecznej ochrony sądowej, o której mowa w poprzednim punkcie.
- 114 W tych okolicznościach, skoro wniesienie skargi o stwierdzenie nieważności decyzji końcowej, którą Komisja wydałaby w momencie przejścia wnoszącego na emeryturę, nie może zapewnić mu skutecznej ochrony sądowej, odpowiedź z dnia 4 stycznia 2016 r., która stanowi akt niekorzystny w rozumieniu art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego, powinna móc być przedmiotem skargi o stwierdzenie nieważności.
- 115 Z całości powyższych rozważań wynika, że skargę o stwierdzenie nieważności wniesioną przez wnoszącego odwołanie do Sądu należy uznać za dopuszczalną.

Co do istoty

- 116 Na poparcie skargi wniesionej do Sądu wnoszący odwołanie podniósł jeden zarzut, dotyczący naruszenia prawa i naruszenia art. 77 akapity drugi i piąty regulaminu pracowniczego, mającego zastosowanie do członków personelu kontraktowego na mocy art. 109 WZIP, a także art. 21 akapit drugi i art. 22 ust. 1 akapit drugi załącznika XIII do regulaminu pracowniczego w zakresie, w jakim z odpowiedzi z dnia 4 stycznia 2016 r. wynika, że datą rozpoczęcia zatrudnienia braną pod uwagę w celu zastosowania tych przepisów regulaminu pracowniczego był dzień 1 czerwca 2014 r., kiedy weszła w życie umowa z dnia 16 maja 2014 r., a powinien to być dzień 1 lipca 2008 r., kiedy wnoszący odwołanie podjął pierwszy raz pracę w Komisji, w charakterze członka personelu kontraktowego.
- 117 Z akt sprawy przedłożonych Trybunałowi wynika, że od dnia 1 lipca 2008 r., czyli daty pierwotnego zatrudnienia w charakterze członka personelu kontraktowego w PMO, wnoszący odwołanie pracował nieprzerwanie w służbie Unii i przyczyniał się do finansowania systemu emerytalno-rentowego Unii.

- 118 W związku z tym, jak wynika z pkt 80 niniejszego wyroku, na podstawie art. 1 ust. 1 załącznika do WZIP do wnoszącego odwołanie należy stosować na zasadzie analogii przepisy przejściowe dotyczące utrzymania rocznej stopy przyrostu uprawnień emerytalnych w wysokości 1,9% oraz prawa do emerytury w wieku 64 lat i 8 miesięcy, zgodnie, odpowiednio, z art. 21 akapit drugi i z art. 22 ust. 1 akapit drugi załącznika XIII do regulaminu pracowniczego.
- 119 W konsekwencji należy stwierdzić nieważność odpowiedzi z dnia 4 stycznia 2016 r. oraz decyzji o oddaleniu z dnia 25 lipca 2016 r. jako sprzecznych z art. 1 ust. 1 załącznika do WZIP.

W przedmiocie kosztów

- 120 Zgodnie z art. 184 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem jeżeli odwołanie jest zasadne i Trybunał wydaje orzeczenie kończące postępowanie w sprawie, rozstrzyga on o kosztach.
- 121 Zgodnie z art. 138 § 1 tego regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 184 § 1 owego regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.
- 122 Ponieważ wnoszący odwołanie wniósł o obciążenie Komisji kosztami postępowania, a Komisja przegrała sprawę, należy nakazać jej pokrycie, poza własnymi kosztami, kosztów poniesionych przez wnoszącego odwołanie w związku z niniejszym postępowaniem odwoławczym oraz kosztów, które poniósł on w postępowaniu w pierwszej instancji.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

- 1) Uchyła się wyrok Sądu Unii Europejskiej z dnia 24 marca 2021 r., Picard/Komisja (T-769/16, EU:T:2021:153), sprostowany postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2021 r., Picard/Komisja (T-769/16, EU:T:2021:200).
- 2) Stwierdza się nieważność odpowiedzi z dnia 4 stycznia 2016 r. udzielonej przez osobę zarządzającą działem ds. emerytur i rent Urzędu Administracji i Wypłacania Należności Indywidualnych (PMO) Komisji Europejskiej i decyzji dyrektora Dyrekcji E w Dyrekcji Generalnej (DG) ds. Zasobów Ludzkich Komisji z dnia 25 lipca 2016 r. oddalającej zażalenie złożone przez Maxime’a Picarda w dniu 4 kwietnia 2016 r. na tę odpowiedź.
- 3) Komisja Europejska pokrywa, poza własnymi kosztami, koszty poniesione przez Maxime’a Picarda w związku z niniejszym postępowaniem odwoławczym oraz koszty, które poniósł on w postępowaniu w pierwszej instancji.

Podpisy